

til en enorm Høide. Hvad det første Punct angaaer, har man tilstrækkelig Visshed derfor, idet de fleste Fæstere paa forskjellige Godser i Sommeren 1851 henvendte sig til deres Gods- eiere med Forespørgsel, om de fandtes villige til at overlade dem deres Fæstesteder til Selvs- eiendom. Af disse Godseiere, der vare 11 i Tallet, og hvoraf de 8 vare Lehn- og Fidei- commissbestdere, var der kun een, der i Gjær- ningen viste, at han vilde sælge. Nogle svarede: Nei! og bleve derhos meget vrede over, at man var fremkommet med et saa forvovent Spørgsmaal (Hør!); Andre gæve et undvigende Svar, og atter Andre svarede slet ikke. Dette haaber jeg maa være en tilstrækkelig Dplys- ning om, at de fyenste Godseiere ikke ere meget beredvillige til at sælge.

Den arede Rigsdagsmand antydede dernæst, at Indfæstningerne vare stegne til en umaade- lig Høide, idet han fremhævede et Exempel, som viste, at Indfæstningen i de sidste 20 Aar var stegen til det Tredobbelte, men det for- slaaer kun lidt (Nei!). Man har nemlig let ved at fremvise Exempler, som destoværrer ikke ere eneftaaende, paa, at Indfæstningen er ste- gen til det Sex-, ja over det Syddobbelte, mod hvad den var for henved 20 Aar tilbage. Men dette er endda ikke det Værste; det Aller- værste er, at man næsten daglig seer, at den ene Fæstegaard forsvinder efter den anden, idet den største Deel af dens Jorder bliver lagt under Hovedgaarden, og Resten, en lille Par- cel, bliver brugt til at bygge Huse paa, hvis Beboere udelukkende maae forpligte sig til at arbejde for Godseieren. Man seer ogsaa mange Gaarde forsvinde paa den Maade, at der frem- staae flere Proprietair- og Forpagtergaarde; hermed gaaer det saaledes til: Har Godseie- ren en Slægtning eller en Anden, han vil fa- vorisere, søger han enten ved Fæstledighed eller ved at accordere en Fæster ud, at faae en saa- dan Gaard, han kan overlade til Den, han vil favorisere; men hermed er det endda ikke forbi; den høie Slægtning eller hvem det nu er, kan ikke leve af en saadan Gaard — og leve skal han, fordi han er en Slægtning eller Ven af Godseieren —, han maa altsaa have en større Gaard, og hvorledes faaer han den? Det seer paa følgende Maade: efterhaanden

som Nabogaardene blive fæstledige, kunne de afsøde Fæsternes Efterladte eller Familie ikke faae Gaardene i Fæste under andre Vilkaar, end ved at afstaae 10, 15, ja 20 Edr. Land, som blive lagte til den Gaard, som skal gjø- res til en Proprietair- eller Forpagtergaard. Det forekommer mig, at det her Anførte — og det grunder sig paa Sandhed — er til- strækkeligt til at gjøre sig Begreb om, at Fæ- steforholdet i de forskjellige Egne ikke er saa gunstigt, som man i Reglen paaberaaber sig, men at man snarere kan kalde det ugunstigt. Jeg skal derfor meget raade til, at dette Lov- forslag maa nyde Fremme og snarest muligt ophøies til Lov; thi hvert Aar, der gaaer hen, paalægger Fæstebefolkningen nye Byrder. Dan- marks Bondestand har stedse viist, synes det mig, at den ikke fortjener at behandles sted- moderligt, den elfter sit Fædreland og sin Konge ligesaa meget som alle andre Stænder; men, er det saa, da fortjener den efter min Mening en Smøbekommen, thi ellers kan denne Kjærlighed let forvandles til Ukjærlighed. Jeg skal derfor meget bede det høie Ministerium, naar denne Sag er, som jeg haaber, saa lyk- kelig at komme gjennem begge Rigsdagens Af- delinger, at det da vil betænke sig to Gange paa at fraraade Hans Majestæt at give sit Minde til denne Lov.

Derfor En eller Anden ikke skulde finde sig tilfredsstillt med de Dplysninger, der kunne indhentes fra de forskjellige Sider i denne Sal, da reise han ud paa Landet og see, hvorledes Forholdene der gestaltte sig, men da søge han Dplysningerne ikke i Skrivestuerne, thi der brænde gyldne Lys i gyldne Stager, og de kunne let forblinde Dinene.

Hvad Loven i sin Heelhed angaaer, saa er der adskillige Punkter, som jeg kunde have lyst til at omtale; men, da her ikke er Stedet til nærmere at gaae ind derpaa, skal jeg blot nævne § 11 i Lovforslaget som det Punkt, hvorved jeg har den største Betænkelse, idet den giver Godseierne Ret til at indlægge Bondejord under Hovedgaardene.

J. M. Hansen: Endeel af de Modsigel- ser, der skete igaar imod, hvad jeg tillod mig at ytre, var af den Natur, at jeg ikke kan undlade igjen at komme tilbage dertil, natur-